

KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI O'QUVCHILARNI O'QISHGA BO'LGAN QIZIQISHINI OSHIRISHDA INNOVATSION G'OYALARNING O'RNI

Umarova Gulhayo Murodiljon qizi
Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Boshlang'ich ta'lim fakulteti o'qituvchisi
97 5445654

Anatatsiya Siz ushbu maqolada kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda o'qishga bo'lgan qiziqishni klasterli yondashuv va zamonaviy texnologiyalar asosida rivojlantirish haqida ma'lumotlar olasiz . Bugungi kun farzandlari innovatsion ta'limga intilishi kuchli va doimo yangilikka intilishi bilan o'qituvchini yangi bilimlar o'rganishga majbur qiladi.

Kalit so'z- Innavatsion g'oyalar , ta'lim klasteri , kichik maktab yoshi, yangilikka intiluvchan o'quvchilar .

THE ROLE OF INNOVATIVE IDEAS IN INCREASING PRIMARY SCHOOL STUDENTS' INTEREST IN READING

Summary In this article, you will receive information about the development of interest in reading among students of junior school age based on the cluster approach and modern technologies. Today's children have a strong desire for innovative education and always strive for innovation, forcing the teacher to learn new knowledge.

Key word - Innovative ideas, educational cluster, junior school age, students who are eager for innovation.

РОЛЬ НОВАТОРСКИХ ИДЕЙ В ПОВЫШЕНИИ ИНТЕРЕСА УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ К ЧТЕНИЮ

Резюме В данной статье вы получите информацию о развитии интереса к чтению у учащихся младшего школьного возраста на основе кластерного подхода и современных технологий. Сегодняшние дети имеют сильное стремление к инновационному образованию и всегда стремятся к инновациям, заставляя учителя осваивать новые знания.

Ключевые слова – Инновационные идеи, образовательный кластер, младший школьный возраст, учащиеся, стремящиеся к инновациям.

Kirish

O'zbekistonda kichik maktablarda o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini rivojlantirishning hozirgi holati tahlili bir necha mufassal masalalardan iborat bo'lishi

mumkin. O'zbekiston ta'lim tizimida bir necha yillardir ko'rib chiqilgan ishlar va amallar tufayli bu so'z uning yangilanishini ma'lum qilishi mumkin.

Muallimlarning o'quvchilarni ma'lum bo'yinga olish usullarini va innovatsion ta'lim texnologiyalarini qo'llashdagi tayyorligi munosabatlarni o'zaro ta'sir etadi.

O'quvchilar bilan uyushtirish uchun, ularning fikrlarini yondashish va boshqa qurilmalar bilan ta'minlash tizimini o'rganish bo'yicha bizning yosh muallimlarga yordam berish uchun ko'p ishlar amalga oshirilmoqda.

Ta'limning boshqaruvchilarida o'quvchilarning tashabbuskorlik, ishlab chiqarish qobiliyati va munosabati yangilash va oshirishga qiziqish borasida ko'p ishlar ko'rilmogda.

Ta'lim va tadbirlarni yoritish uchun ko'paygan kutubxona, laboratoriyalar, multimedia vositalari, xizmat fakultetlarining mavzulari va boshqa ta'lim vositalari bilan ta'minlanganlik yan-ilashtirishda muhim rol o'ynaydi.

Ta'lim tizimida o'quvchilarni ishlab chiqarish uchun, milliy va xalqaro dasturlarga yoziladigan fuqarolik ma'lumotlari va jadvallarga to'g'ri ko'rinishi, hamda dasturlarni bajarish uchun yordam berish maqsadida qonunchiliklarni o'rganish va amalga oshirishga ham ko'p ishlar amalga oshirilmoqda. Bola maktabda o'qish xohishi, intilishi, predmetlarga qiziqishi, ishtiyoqi katta yoshdagi odamlar bilan muloqotga kirishishning istagi mazkur tayyorlik bilan uzviy bog'liqdir. Unda bu davrga kelib o'qish, bilim olish yuzasidan turli tasavvurlar shakllanadi.

O'zbekistonda kichik maktablarda o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini rivojlantirishning xozirgi holatini tahlil qilish uchun amudar qurilgan tadqiqotlar va davlat tashkilotlarining hamkorligi muhim rol o'ynaydi.

Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini rivojlantirish hamda ularning o'quvda tijribalarini rivojlantirish va tahlil qilishdan iborat.

Kichik maktablar o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabati rivojlantirish bo'yicha umumiy yo'nalishlarga ega. Ularda nazarda tutosh markazlarining manfaatliligi va kuchiga ishonch qilish ko'rsatmasi, yangi va ularning mavqeini yaxshilash uchun dasturlarni ishlash imkoniyati mavjud.

Kichik maktab o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini rivojlantirish haqida muxokama ko'rsatmaslik istaganlar uchun bu xolda, o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini rivojlantirish pedagogik muammolarning muhim jihatlaridan biridir.

Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini rivojlantirish bilan bevosita bog'liq qator muhim yo'nalishlar belgilab berildi:

1. O'quvchilar bilan munosabat so'nggida, tezkor va samarador bo'lishi kerak.
2. O'quvchilar bilan eng aksariyati ko'maklashuvchi, tahdidchi yoki tarkibiy bo'lishlarni avval k'raish kerak.

3. O'quvchilarga muloqot qilishda, ularning fikrlariga e'tibor berilishi va ularning muloqotga qatnashuvchiligi haqida nazariyani belgilash kerak.

4. O'quvchilarning o'qish uchun qiziquvchi mavzular va faoliyatlarni ishlab chiqishga boshqa amaliyotlarni qo'llab-quvvatlash kerak.

5. O'quvchilarning muloqotda yangi ideyalarni o'rganish va tuzatishda ishtirok etishini aniqlash.

6. O'quvchilar bilan muloqotda, oldingi bilim va ma'lumotlarni qay tarzda muhokama qilishlari kerak.

Shuningdek, maktab yoshidagi o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini tarbiyalash uchun muhim vazifa sifatida belgilab berilgan. Bu, ularning suhbatlashuv, muloqot qiluv va boshqa o'quvchilarni qabul qilish jarayonlarida ishtirok etishini kuchaytiradi. Ular o'quv bilan tanishganda, ishtirok etmoqda va ta'lim uchun eng asosiy elementlarni organizatsiyalash jarayonlariga ishtirok etadi.

Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini rivojlantirish muhim yo'nalishlarni belgilab berish imkoniyatlari bir necha asosiy yo'nalishlarda bo'ladi:

Ta'limda interaktiv texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarga tashabbus, savol-javob, faollik va ishlab chiqarish qobiliyatini o'rganishda yordam beradi. Videodarsliklar, interaktiv dasturlar, onlayn resurslar o'quvchilarni ta'lim protsessiga yangilik kiritishda keraklidir.

Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini rivojlantirish o'quvchilarga o'zlarini va maqsadlarini tanish va ularni o'qishga motivatsiyalashda yordam berishadi. Ta'limning ma'nosi, o'zlashtirish jarayoni, dinamik ta'lim metodlari, o'quvchilarning tanishlari va munozaralari o'rtasida o'zlashtirish bilan ta'minlangan hamda savol-javob ishlari va faolliklar uchun ishlar amalga oshirish imkoniyatlari o'quvchilarning ta'limga qatnashishini va o'qishga bo'lgan munosabatini yangilashadi.

O'zlashtirish va interaktiv yordam berishga boshlangan dasturlar o'quvchilarning fikriy qo'llanishini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Bu o'ringda o'quvchilar ta'lim va tarbiya bilan bo'lgan aloqa orqali juda yengil ta'sir ko'rsatish imkoniyatini tashkil etishga populyarlik kiritilmoqda.

O'quvchilarning tanqidiy fikrliligini oshirish, ishlab chiqarish qobiliyatini rivojlantirish uchun ta'limning yangilikchi va musiqiy fikrlilik ta'lim metodlari bilan ishlash mumkin.

Maktabning o'quvchilarning uyushmagan va muammo talab qilingan joylarda faolliklar olish bilan bog'liq rivojlanishida tashqi ishlar, musobaqalar, festivallar va boshqa faolliklarni yangilash mumkin.

Umuman, kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini rivojlantirish uchun, ma'lumotlar, faolliklar va ta'lim usullarida yangiliklarni kiritish,

interaktivlik, ushlab turganlik va aloqa yaratish muloqotlarini yangilash muhim rol o'ynaydi.

Albatta, Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini rivojlantirish uchun quyidagi komponentlar muhim rol o'ynaydi:

- o'quvchilar bilan muloqot yaratish, ularning talablarini tanish va ularni ta'lim protsessiga va munosabatlarni yangilashda o'zaro ahamiyatga ega.

- ta'limda o'zlashtirish va interaktivlik texnologiyalaridan foydalanish, o'quvchilarning faol qatnashuvini va ishlab chiqarish qobiliyatini oshirishga yordam beradi.

- o'quvchilarning faolliklarini ta'minlash uchun musobaqalar, ishlar, o'zlashtirishlar olishga urganadi. Bu o'zining maqsadlarini turish, jamiyatga yangilik kiritish va ta'lim protsessini ma'ruza qilishga yordam beradi.

- o'quvchilarni oliy maqsadlarni turishga va tashabbuskorlikka qiziqtirishga ularning shaxsiy talablariga muvofiq tashkil etish kerak.

- o'quvchilarga quyidagi komponentlar bilan ta'minlangan ta'lim tizimi ta'lim protsessini yangilashga yo'l qo'yadi: o'zlashtirish va interaktivlik, faolliklar va musobaqalar, tashabbuskorlik va maqsadlarga ko'ra tashkil etish.

Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini rivojlantirish faoliyati, ularning ta'lim jarayoni va natijasi sifatida tushunishni yanada muvofiqlashtirish:

O'quvchilarning o'z muhitiga o'zlashtirish va ta'lim tizimining yanada rivojlantirilishi uchun, tashkiliy tashkilotlar, jamiyat va yoshlar tashkilotlari bilan hamkorlik yaratish mumkin. Ko'p ranglamali, bosma va interaktiv ta'lim materiallari va resurslarning o'quvchilar bilan dolzarb ishlanishi, sodda tildagi ta'sirlarini ko'rsatish uchun yanada yaxshiroq rivojlantirishga ko'makchi bo'ladi. Maktabning axborot tizimini, hamda o'zlashtirish, davra bilan maqsadlar qilingan dasturlarni ko'rsatish uchun resurslar yaratish va aloqa orqali taqdim etish mumkin.

O'quvchilarni o'qishga qiziqtirish uchun yondashib o'qishini o'z oldini olishga, uning tinchlik va tashvishsizlik bilan o'zgarishlar keltirishga, bu yerda ularning o'z maqomga kirishini, ichki motivatsiyalarini yanada oshirishga va soddalashtirishga yordam beradi.

Jumladan, Abu Ali ibn Sino "Tadbir al - ma'nozil" asarida yosh bolalarni tug'ilganidan boshlab voyaga yetgunigacha ma'lum tartibda tarbiyalab borish lozimligini aytadi. U bolalarni yakka tartibda o'qitishdan ko'ra jamoa tartibida o'qitishni afzal deb biladi va bu usulning ustunligi haqida shunday deb yozadi: "O'quvchilar o'qish va tarbiya davomida ilmga chanqoqlik sezadilar. O'quvchilar birga bo'lganlarida doim bir-birlari bilan gaplashadilar va bu bilan o'z tasavvuri va nutqlarini rivojlantiradilar".

Bundan tashqari, rivojlantirish faoliyati natijada ta'sir etish, o'quvchilarning o'qish masalasi bo'yicha mashvaratga erishish va mashg'ulotlarini dastlab o'tkazish uchun kamliklarni tuzatishga ko'mak beradi.

Hozirgi davrda ta'lim tizimini takomillashtirishni ta'lim xizmatlari sifatini boshqarish zarurati bilan ko'proq bog'lashmoqdaki, bu pedagogika fanining muhim muammosi, shuningdek, ijtimoiy talab qilingan kategoriya (tabaqa) bo'lib qoldi.1

Natijada, kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabati tashkil etilishida ularning o'z ifodasi asosiy rol o'ynaydi. Ularning fikrlari, maqsadlari, va o'qishga bo'lgan munosabatlari muhim tarzda axamiyat kasb etadi.

Ularning fikrlari va nazariyalari rivojlantirish uchun tizimli tadqiqotlar va tashabbuslarning amalga oshirilishi kerak. Bundan tashqari, ularning ishtirok etishini talab etuvchi keng tashkilotchilik va hamkorlik hamda ular arasidagi o'quv munosabatini muloqot qilish kerak.

Asosiy muammolardan bitta shu, kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabati tashkil etilishini o'tkazishlariga chorak zarur bo'lishi va ularni qo'llab-quvvatlash mahsus bajarilgan markazlar va o'quv muassasalarini tashkil etish zarurdir.

Shunday qilib, o'quvchilarni o'qishga bo'lgan munosabatini rivojlantirish uchun asosiy yo'nalish – shu o'qishda o'quvchilar orasidagi ahamiyatli munosabat rivojlantirilishidir. Bu birinchi qatorda, ularning o'zining fikrlarini izlab chiqish, fikrlarni aytish va o'z vazifasini topish maqsadga muvofiq o'qish muhitini yaratish mumkin. Shuningdek, o'quvchilar uchun keng ta'lim samarasini ta'minlash uchun o'quv dasturlarini nazorat qilish muhim masalalardir. Tashkilotchilikning shunga oid faoliyatlari hamda o'qizuvchilar hamkorligi ya'ni keng tashkilotchilikning yangishlash muhim amaliyotlardandir.

O'qishga bo'lgan munosabatini rivojlantirish mazmuni, shakl va metodlarini tanlash uchun zaruriy shart-sharoitni yaratish deb hisoblanadi.

Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini rivojlantirish uchun zaruriy shart-sharoitlarni yaratish kerak. Bu shart-sharoitlarni belgilab chiqish uchun mazmun, shakl va metodlarni tanlash munosabatini tekshirish kerak.

Munosabatni rivojlantirish uchun maqsad va mazmuni belgilash kerak. Kichik maktab yoshidagi o'quvchilar uchun munosabat mazmuni o'quv materiallariga tegishli bo'lishi kerak. Mazmun asosan yoshlarning tanqidiy fikrlarini qo'llab-quvvatlash, ilmiy axborotlar, kitoblar orqali bo'lishi mumkin.

Mazmuni belgilashdan avval, kichik maktab o'quvchilarining o'qish munosabatini yaxshilamoq uchun tegishli shakllarni tanlash kerak. Bu shakllar bir-biriga asoslangan tartibda tashkil topush va munosabat yordamida moslashtiriladi.

O'qituvchilarga o'quv munosabatini yaxshilamoq uchun ma'lum bir yo'llar yordamida amalga oshirish kerak. Bu aktivliklar, savol-javob va boshqalar shakllarini amalga oshirish mumkin.

Kichik maktab o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini rivojlantirish uchun shart-sharoitlarni yaratish uchun mazmun, shakl va metodlarni tanlash kerak. Bunday maddiy va texnik ta'minot muammolarini aniqlash, o'quv bajarishni kuzatish, o'qituvchilar va bo'shatgan kuchlarning talablarini boshqarish va boshqa usullarni ishlatish mumkin. Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini rivojlantirish mazmuni, shakl va metodlarini tanlash uchun zaruriy shart-sharoitni yaratadi.

Xulosa

Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini klasterli yondashuv asosida rivojlantirishga yo'nalgan, innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va keng o'quvchilarning tartibga solish mahsulotlari sifatida tashkil qilish maqsadga qo'yilgan. Bundan tashqari yangi metodlarni qo'llab-quvvatlash va o'quvchilarini yangi texnologiyalar va didaktikalarni joriy etuvchi. Bundan keyin o'quv amaliyotlaridagi samaradorlikni oshirishga yordam berish mumkin. Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatini klasterli yondashuv asosida rivojlantirishga yo'nalgan innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va keng o'quvchilarning tartibga solish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. A.L Korpenko Maktab o'quvchilarinjnng ta'limi N2 2013y.
2. To'liq bo'lmagan oilada bolani tarbiyalash M 1985. N 5
3. L.I.Buyanov Disfunksiyali oilada tarbiya ko'rgan bola.1996y T
4. Umarova Gulhayo Murodiljanovna. Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda o'qishga bo'lgan qiziqishni klasterli yondashuv asosida rivojlantirish // —Pedagogsl international research journal. Volume-21, Issue-2, November, 2022. Pp.7-10.
5. Gulhayo Umarova Murodiljanovna,Qayumho'jayeva Fazilat Dilshod qiz.Kichik maktab yoshidagio'qishga bo'lgan munosabati//-Journal of integratededucation and research.Volume2 ,ISSUE 1January 2023.pp 150-154.
6. Gulhayo Umarova Murodiljanovna,Rasulova Arofat Zafarjon qizi.Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarni aniq fanlarga qiziqishini oshirish metodikasi//-Conferencea virtual international.ARTICLES 2023.march pp 163-172.
7. Gulhayo Umarova Murodiljanovna, Xamraqulova Orasta Alisherv qizi.Inklyuziv ta'lim va uning bugungi kundagi rivojlanishi//Conferencea;2022;9thl CARHSE-england decabr108-111.